

Andrew Gilbert & Anna Parkina

Sacred Ambush is full of Parrots Screaming

kurátor Dmitry Zabavin

vernisáž v pátek 7. 9. v 19h

8. 9. – 13. 10. 2012

1. Tato výstava je pozoruhodná již tím, že se vůbec koná. Oba umělci jsou totiž navzájem tak odlišní, že je těžké představit si jejich díla vedle sebe v jednom výstavním prostoru.

Kresby Andrew Gilberta se podobají ilustracím dětských knížek. Usvědčují svět z krutosti tím, že dětsky podrobně a barevně zobrazují scény otřesného násilí.

Oproti tomu mnohovrstevnaté koláže Anny Parkiny jsou hluboké a plné skrytých, mimojazykových významů.

Téměř jedině, co spojuje tyto dva výtvarníky, je téma války jako metaforického obrazu každodenního života. A právě toto téma se stává pevnou oporou jejich spolupráce.

2. Mohlo by se zdát, že Andrew úmyslně a nepodloženě „tlačí na pilu“ a snaží se nás odradit tolik otevřenými, přehnanými a zároveň všudypřítomnými scénami násilí.

Avšak Andrew, ať se to zdá jakkoli divné, ve skutečnosti nekreslí nic jiného než běžně přijímaný obraz „hermetického“ světa, který se dětem snažíme vštěpovat už ve škole a jenž dávno zakořenil v našem vědomí jako axiom. (Je to ten svět, ve kterém „nic nevzniká z ničeho a nic neodchází do nebytí.“) Rozdíl je pouze v tom, že Andrew popisuje tento svět poctivěji, než bychom si přáli: nic nepřikrášluje a nic nezamlčuje.

Jak jsme už řekli, podle logiky „hermetického“ světa nic neodchází do nebytí. Proto také zlo, i když ho může stihnout trest, nemůže být nikdy vymýceno. Tento svět uznává zlo jako svou nedělitelnou součást.

Proto k životu v tomto světě neoddělitelně patří neustálé obavy a pocity úzkosti. Úzkosti z nepředvídatelné budoucnosti. A skutečně snad žádný jiný obraz nemůže přesněji znázornit tento stav než právě obraz války. (Obzvláště přesně se tento stav Andrewovi podařilo vyjádřit v díle „Vojákova noční můra“.)

3. Svým způsobem se toto téma odráží v každém díle výstavy. Vrcholného vyjádření ale bezesporu Anna Parkina dosahuje v ústředním díle výstavy – videu „Dobrovolníkův sen“.

Jak vyplývá z názvu, zobrazení tančící dívky v bílém představuje sny dobrovolníků: v první řadě je to obraz triumfálního Vítězství nad zlem, obraz nesmrtelné Slávy hrdinských osvoboditelů a nakonec obraz vítězíci Spravedlnosti, Spravedlivé pomsty. Tuto myšlenku podtrhuje i druhé zobrazení, které zjevně domýšlí podobu této dívky. Mám na mysli obraz Matky Vlasti z válečných agitačních plakátů, která vyzývá své syny povstat na její obranu.

Nicméně při bližším zkoumání se nám tento obraz tančící dívky najednou odhaluje ze zcela nečekané strany. Možná to není hned zpočátku zjevné, ale tento obraz zcela nedvoumyslně odkazuje k tématu tance Salome. Dívky, která obloudila svým tancem krále Heroda, a za odměnu žádala hlavu Jan Křtitele.

Jan totiž odhalil nevěru matky Salome vůči jejímu manželovi, kterým byl Herodes, a vyzval ji, aby upustila od hříšného života. Čin Salome byl v podstatě pomstou Janovi za to, že si její matka, kterou mučilo špatné svědomí, už nemohla užívat svůj zpustlý život tak jako dřív.

Co k tomu dodat? Jedná se o bod, v němž se pocit soucitu s matkou, který byl sám o sobě vždy nesporným základem správného jednání, proměňuje v nenávist k pravdě. Zvláště pozoruhodné je to, že v obou případech soucit zavazuje k pomstě. Co to je? Náhodná shoda?

Tím, že kombinuje v jedné postavě obraz Matky Vlasti s obrazem Salome, přivádí nás Anna na ostrou hranici, kde se už ztrácí rozdíl mezi „pomstou za zlo“ a „nenávistí k dobru“.

4. Sochy Andrewa z této výstavy také mají dvojí symbolický význam. Na jedné straně je to opět zobrazení dobrovolníků obelstěných Matkou-Vlastí-Salome, kteří jsou připraveni udělat cokoli, pokud jim záminkou bude ušlechtilý čin – například pomsta pachatelům zla. Na druhé straně je to obraz obklíčených vojáků, kterým nezbylo nic kromě bývalého snu o věčné slávě hrdinů. Čekají, že budou co chvíli zničeni. A právě v tu chvíli obraz tančící dívky ukazuje svou poslední tvář, jako by odhaloval svou skrytou podstatu. Stává se z něj obraz smrti.

5. A přesto ani tím nevyčerpává tento obraz všechny svůj smysl. Nyní nám odhaluje hlavní tajemství „hermetického“ světa. Smrt vymezuje čas lidského života a uvrhuje tak člověka do závislosti. Na jeho vůli už závisí jen to, jak svůj čas spotřebuje. Neboli jinak řečeno, čím si ten čas vykoupi. Smrt dělá z člověka nikoli pána života, nýbrž dlužníka. Nutí ho spěchat s požitky a vymýšlet stále nové a nové formy potěšení. Právě ona ho nutí obklopovat se luxusem. A celkově je to smrt, která činí pozemské požitky tak významnými a cennými. Mimoto právě smrt velí člověku mstít se těm, kdo nám ublížili. V podstatě je tedy ona, a nikdo jiný, onou Matkou Vlastí. Smrt představuje stěžň, o němž se opírá celé fungování tohoto světa. Ona sama je příčinou všech příčin, jeho prvotní podstatou.

6. Výstava ale zahrnuje jeden obraz, který zjevně nezapadá do popsaného tematického okruhu: zobrazení vojáků v bílém oděvu na kresbách Anny Parkiny. Narušuje se jím hermetičnost předcházejícího obrazného světa. Na rozdíl od vojáků s obvázanými obličejí, jsou tito vojáci klidní, s pevnými gesty. Nepřátelská vojska jsou před nimi jako na dlani, zbývá jim jen zmáčknout spoušť a bitva bude rozhodnuta. Nic v jejich vzhledu

ani nenaznačuje slabost. Právě naopak, jejich vítězství je podle všeho jen otázkou času a zdá se, že nepříliš dlouhého.

Ale hlavní, co na nich upoutává pozornost je fakt, že jejich obličeje nejsou detailně prokresleny, což se stává klíčem k pochopení jejich obrazu. Znamená to, že samotná myšlenka na zachycení jejich tváří byla rouháním. Zobrazení těchto vojáků nás bezpochyby jednoznačně odkazuje k obrazům andělů zkázy. A tento odkaz má nepochybně svůj zvláštní smysl.

Ještě předtím si ale položme jinou, neméně složitou otázku. Proč se vojáci, kteří jsou v plné bojové pohotovosti, neúčastní probíhající bitvy? A proč při tom stále drží zbraně a nespouštějí oči z mušky? Na co čekají?

Zjevně se jejich palba nemá dotknout všech. Přátele a nepřátele už od sebe oddělují jinak než podle barvy uniformy. Jinak by nemělo smysl na nic čekat.

Zdá se, že důvod jejich čekání spočívá v tom, že nemají právo na chybu. Proto jsou připraveni čekat až do poslední minuty, jen aby se nespletli a dokázali rozeznat skutečnou podstatu každého z bojujících. Existuje však ještě další, možná i hlubší vysvětlení: důvodem jejich čekání je to, že chtějí všem bojujícím dát poslední šanci definitivně se rozhodnout, na čí straně stojí. A nezasahují do bitvy jen proto, aby tento výběr proběhl upřímně a bezpodmínečně.

7. Ale změnilo se alespoň něco, když se tito vojáci objevili?

Zprvé od nynějška představuje Pravdu jejich mínění a nikoli naše. Je to jejich vítězství, nikoli naše, které teď představuje vítězství dobra nad zlem. A jediná otázka, která má napříště význam je: budou považovat za dobro to, co za něj považujeme my? Osvobodí nás tato armáda, nebo budeme zničeni? Ale hlavně - odpověď na tuto otázku od teď nezávisí na tom, zda máme pravdu, či na naší síle, nýbrž na jejich milosrdenství.

Jen pouhá tato myšlenka už znemožňuje návrat k logice „hermetičnosti“.

Text: Dmitry Zabavin